

Бессараб О. В.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Семенець О. С.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА І МОВА В РОМАНІ А. МЕЛЬНИЧУКА «ЩО СКАЗАНО»: ШЛЯХ ДО СВОГО КОРИННЯ

Стаття присвячена аналізу роману «Що сказано» (1994 р.) відомого американського письменника українського походження Аскольда Мельничука (1954 р.н.). Літературознавча увага до автора і його твору спровокована актуальністю антиколоніальної і постколоніальної проблематики роману для українського читача, необхідністю всебічного аналізу творчості письменника і введення його в сучасний контекст української літератури. Спираючись на роботи вітчизняних та закордонних дослідників творчості А. Мельничука, проблем національної та етнічної ідентичності, мультикультуралізму, автори статті аналізують специфіку осмислення етнічної ідентичності через історію, культуру і мову письменником, який народився в родині українських емігрантів. «Криза ідентичності» А. Мельничука оприявлюється і вирішується в романі через образи головних героїв, а саме Зенона, Стефана і Наталки Забобонів, їх предків, нащадків Тура, їх ставлення до історії, культури і мови. Рідні брати Зенон і Стефан демонструють різну замученість до історичних подій в Україні. Зенон – носій і хранитель історичної пам'яті, глибоко занурений в суспільно-політичні та історичні процеси батьківщини. Він є уособленням бажання українців бути господарями на своїй землі. Стефан – з'єднувальна ланка між Україною і світом, він дивиться на історію рідного краю крізь призму світової історії, для якої Україна є просто Роздоріжжям. Так само пара персонажів Наталка і Стефан (в еміграції в США) є спробою поглянути на культурну складову ідентичності з різних ракурсів, розглянути різні аспекти і проблеми мультикультуралізму, наслідки геттоїзації. Резюмуючи проведені дослідження, автори статті доходять висновку, що роман А. Мельничука «Що сказано» є спробою подолати ним власну кризу ідентичності, розглянувши на прикладах героїв роману різні її складники та їх прояви в окремих персонажах. Ставлення до спільної історичної пам'яті, культури, мови і готовність/неготовність інтегруватися в інших континуум робить по справжньому щасливим тільки онука Забобонів – Богдана, що є вже носієм гібридної ідентичності.

Ключові слова: А. Мельничук, «Що сказано», історична пам'ять, українська культура, мова, етнічна ідентичність, мультикультуралізм.

Постановка проблеми. Усвідомлення українським народом свого колоніального статусу протягом останніх трьох десятиріч та його антиколоніальна боротьба спонукають сучасних інтелектуалів звернутися до досвіду інших народів-постколоніалістів. Національно-визвольна боротьба, яку веде сьогодні український народ проти російського загарбника, стимулює інтерес до власної історії, мови, культури, літератури та мистецтва загалом – до всього, що містить пам'ять попередніх поколінь, що дозволить реконструювати і поглибити національну і етнічну ідентичність. В авангарді цього процесу історики, художники, поети та письменники, музиканти та науковці, що своєю працею відкривають українцям Україну.

Надзвичайно цінним в цьому контексті стає і творчість митців-емігрантів або нащадків емігрантів, які вже пройшли процес самоідентифікації через усвідомлення своєї гібридної ідентичності. Таким є американський письменник, перекладач, літературний критик та редактор українського походження Аскольд Мельничук, роман якого «Що сказано» є потужною і повчальною рефлексією над питаннями, що гостро постають перед нами сьогодні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчий доробок Аскольда Мельничука лише нещодавно став об'єктом спеціальних літературознавчих розвідок на вітчизняних теренах. Проте через свою надзвичайну актуальність привернув увагу таких дослідників, як Т. Гундорова, Т. Дени-

сова, С. Павличко, Ю. Ткачук, О. Полухович, І. Думчак та інші. Також маємо численні інтерв'ю письменника на радіо, телебаченні, у друкованих виданнях, що проливають світло на глибинну автобіографічність роману (О. Забужко, М. Княжицький, Є. Стасіневич та інші).

Постановка завдання. З огляду на актуальність тематики і проблематики роману А. Мельничука «Що сказано» для українського читача і постколоніальної літературної критики, метою даної наукової розвідки є проаналізувати твір з точки зору репрезентації американським письменником українського походження України (історія, мова, культура) та дослідити авторські стратегії формування образу України через образи членів родини Забобонів.

Виклад основного матеріалу. Спільна історична пам'ять є одним з атрибутів етнічної ідентичності, яку намагається реконструювати Аскольд Мельничук на сторінках свого роману «Що сказано». Роман писався протягом дванадцяти років і побачив світ у 1994 році, тоді, коли у нещодавно виборовшій свою незалежність Україні питаннями збереження історичної пам'яті займалися одиниці. Інші ж знаходились у полоні радянських стереотипів і про повернення українськості в Україну навіть не замислювались. Можливо, такий «ранній» інтерес Аскольда Мельничука до осмислення справжньої історії України пов'язаний саме з діаспорною ідентичністю його родини, носієм якої він не був, але зрозуміти яку намагався. Для представників діаспори, емігрантів, які не з власної волі вимушені були покинути свою домівку, ностальгія за Батьківщиною виливається в спроби не лише зберегти свою історію, культуру, звичаї та традиції, але й культивувати їх. Тому Аскольд змалечку від рідних, які не були простими селянами із Перемишля (дід і дідів брат Володимир і Богдан Загайкевичі), чув їхню історію України, а на вулицях стикався з наслідками радянської пропаганди [1]. Оскільки він був уже міцно вкоріненим в американське суспільство, але мав спрагу до пошуку істини, то зміг набагато раніше почати перейматися питаннями української історії, ніж його співвітчизники з іншого континенту.

Тут слід зауважити, що жителі західних регіонів України, вихідцем з яких був Аскольд Мельничук, були менше зросійщеними, тому свою антиколоніальну боротьбу почали раніше інших регіонів. Все це яскраво відображено у творі «Що сказано».

Оповідь про історію родини Забобонів починається з 1914 року і розгортається на тлі епохальних історичних подій ХХ століття (Двох світо-

вих війн, Голодомору тощо) у селі Роздоріжжя. Додаткова сюжетна лінія про пращура Забобонів Тура поглиблює історичний екскурс аж до часів монголо-татарської навали і прийняття Східною Європою християнства. Ця додаткова сюжетна лінія наче зв'язує сьогодення з давноминулими часами і демонструє давність історії українського народу. Кожна значна і незначна подія у родині прив'язується до якихось важливих історичних подій, як, наприклад, одруження Наталки і Зенона («Вони одружилися паркового попудня наприкінці червня, коли в Сараєво застрелили ерцгерцога Фердинанда» [2, с. 26]), звістка про вагітність Наталки («Одного дня Леніна бачили в Цюріху, наступного – в Санкт-Петербурзі. Ширився погос, що Романовим кінець. Інші чутки твердили, що Романови сильні як ніколи. Австрія на порозі капітуляції. Вона верховодить і обіцяє Галичині незалежність. А восени 1917 року Австрія і Німеччина сотворили диво: воскресили Польщу. Десь тоді Наталка дізналася, що завагітніла» [2, с. 34]), радість від появи першого радіоприймача у сім'ї Забобонів-Ворогів у той само час, коли «Президентом був Трумен. У Єгипті вирували бунти проти Англії. Шістнадцять тисяч утікачів на місяць зі Східного Берліна до Західного. Доктор Швейцер живий. Як і Сталін. Сарана дошкуляла Марокко, урагани – Карибам. Лише тридцять мільйонів людей у світі мали телевізори, і більшість їх жили довкола Нью-Джерсі» [2, с. 105], їх мирне життя в Америці в роки, коли «Корея, Тибет, Родезія. Скрізь палахкотіли пожежі: Кастро на Кубі, росіяни – скрізь. Пожежі, які, вона думала, згасли разом з війною, спалахували деінде по цілому світі» [2, с. 121], спогади Стефана про свою молодість («Йому виповнилось двадцять один у 1916-му – коли цепеліни атакували Париж. Рік Верденської битви, Великоднього повстання, першого танку. Рік, коли цісар Франц Йосиф нарешті простяг ноги, як казали, років на тридцять запізно. Того року вбили Распутіна. Макс Планк одержав Нобелівську премію, подарувавши світові квантову теорію, якої й нині, після більш ніж півсотні літ, Стефан усе ще не розуміє» [2, с. 184]).

З однієї сторони, ми вбачаємо в цьому бажання Аскольда Мельничука вписати історію України через історію родини Забобонів у світову історію, оскільки Забобони саме українці, а не росіяни чи поляки. Письменник весь час на цьому наголошує і показує, як історичні події у світі позначались на житті звичайних українців («Роки минали у чаду стрілянини й революцій» [2, с. 49]), адже поляки вбивають безпомічного брата Зенона Ігоря, чи то

росіяни, чи поляки вперше «вбивають» Зенона, а німці – вдруге по справжньому, більшовики гвалтують мати Аркадія і вбивають його батька, через війну сім'я Забобонів має тікати в США тощо. До того ж характеристика самих образів головних героїв через інтертекстуальні відсилки, наприклад, до Байронічного героя (Зенон) чи до пані Боварі (Наталка), бажання Наталки стати піаністкою і грати у найвідоміших залах Європи, навчання Стефана у Відні, його вільні стосунки з пані Покровською та її дочкою теж наче вписують родину, а відтак і всю Україну, у європейський соціо-культурний простір.

З іншої сторони, манера, в якій Аскольд інкорпорує історію України у світовий простір, дуже влучно передана словами Стефана: «Справа в тому, – звірявся Стефан щоденникові, – що всі ми – маргінальні фігури, виштовхнуті історією на задвірки подій. Навіть наша справа сміховинна: хто б не писав нашу історію, буде описувати лови з точки зору зайця» [2, с. 50]. Роздоріжчани дійсно, хоч і живуть на перехресті доріг і цивілізацій у самому центрі Європи, але знаходяться на периферії історії, навіть більше, вони не хочуть інтегруватися в цей простір, бажають жити на своїй землі. Зенон співпрацює з німцями, за коханку має німкеню, водночас переховуючи у себе єврейську родину. Стефан у роки Голодомору в Україні пиячить і гуляє по Європі, війна його не обходить і не зачіпає за живе. Письменник наче навмисно зменшує вагу епохальних подій, поєднуючи їх опис з описом того, що в цей час відбувалось у родині Забобонів, показуючи, наскільки далекими були роздоріжчани від цього («В 1492, наприклад, Колумб висадився на Кубі, да Вінчі нарисовав перший літальний апарат, а Рюрик Забобон зарізав сусідську корову й розпалив ворожнечу, яка протривала триста літ» [2, с. 25]).

Два брати, Зенон і Стефан, дуже різні і водночас дуже схожі. Зенон все своє життя прожив у Роздоріжжі, а Стефан більшу частину життя вештався по Європі. Зенон і вмирає на малій Батьківщині, не бажаючи зраджувати свої націоналістичні ідеали і не приймаючи німецьке громадянство, а Стефан помирає у старості в США, роблячи все можливе, щоб до смерті встигнути розказати онукові Богдану про історію родини, Роздоріжжя і України, щоб зберегти пам'ять поколінь. Зенон є хранителем традицій, звичаїв, культури, мови (має багато книжок, є членом товариства імені Тараса Шевченка, водить дочку на цвинтар, де поховані предки, зберігає перекази про свій край), а Стефан пише все життя книгу «Метафізика мандрів»,

в якій зіставляє події в рідному краї зі світовими подіями [2, с. 25].

Життя братів нерозривно пов'язане з історією України і демонструє ставлення письменника до історичних подій, спробу осмислити власну історію в контексті світової. Часи боротьби царського і комуністичного режимів гірко та іронічно осмислені Аскольдом Мельничуком в епізоді з арештом брата Зенона Ігоря («Інтелігентів і націоналістів знаходили всюди: поміж м'ясників, молочарів та недоумків. Як і слід було сподіватися, постраждали євреї. Поліція дійшла висновку, що глухонігий Ігор – шпигун. Ніхто не потрудився згадати, на кого ж він працює. У поліції своя служба» [2, с. 33]). Більше Ігоря ніхто ніколи не бачив. Зенон за його революційну націоналістичну діяльність ув'язнюють і розстрілюють не то росіяни, не то поляки («Вбили його поляки. Або росіяни. Ніхто не знав напевно. Українці, здавалося, щотижня міняли союзників» [2, с. 34]). У часи німецької окупації Зенон позбувся свого попереднього, молодецького радикалізму, бо йому вже 60 років, приятелює з німцями і виступає посередником між ними і українськими націоналістами: «Німці, хоч і свідомі його зв'язків із партизанами, слухали уважно. Не маючи жодного наміру створити обіцяну вільну і незалежну Україну, вони потребували буферної держави між собою і Росією. Зенон їм видавався гідним довіри: сказав прямо, що краще б вони сюди не приходили. Але його зневагу пом'якшував неабиякий прагматизм» [2, с. 63]. Байдужість світу до Голодомору в Україні, що хвилювала Аскольда Мельничука завжди, показується на прикладі безтурботного життя Стефана у Відні («У 1933 році стару країну зжер голод. Вершки як мастило. Він лежав голий горілиць. Мастила вона. Все збіжжя, вирощене в селах, повивозили в міста. Селянам не лишили нічого. Він дозволяв їй одягати на себе наручники; дозволяв зтягати себе на неї. Помітив, що вона попри нього дивиться на себе в люстро на стелі» [2, с. 56–57]) та його свідомого непомічання війни по поверненню у Роздоріжжя [2, с. 68]. Можна навести ще безліч таких епізодів, в яких крізь призму життя родини Забобонів висвітлюються історичні події в Україні в ті часи і їх інтерпретація самим письменником.

Лейтмотивом оповіді проходить розуміння героями роману важливості історії і її збереження. Окрім того, що і Зенон, і Стефан, кожен у свій спосіб, намагаються зберігати і фіксувати історію Роздоріжжя-України, письменник вводить в тло оповіді епізод з історії роду Зенонів,

а саме про Турового брата Маркіяна, який ще з прадавніх часів започаткував записування історії Роздоріжжя в особливу книгу, куди записував все, важливе і не важливе на перший погляд, якої боялись неосвічені роздоріжжани («Маркіян став хранителем книги – посада для людей не менш загадкова, ніж священство Кирила» [2, с. 51], «Оте писання сполошило роздоріжжан. Хіба можуть люди – саме їхнє ество, подих, що піднімається з черева, – перенестися в крапочки на пергаменті? Могутні то чари. Сувій письмен здатен ввести чоловіка в забуття, зробити з тіла посудину для чужих снів... Саме завдяки цим чарам, казав Маркіян, чоловік може жити вічно» [2, с. 51–52], «Маркіянові записи – громадський літопис, який люди називали *книгою*, – допомагали розв'язувати суперечки» [2, с. 52], «Посаду хранителя книги, з покоління в покоління, держали Забобони. По Маркіянові Андрій, по Андрієві Аскольд, по Аскольдові Дарко, і так далі, *in saeculae saeculorum*» [2, с. 53]). У такий спосіб Аскольд Мельничук поглиблює значення сучасних персонажів для фіксування історії, бо Маркіян був пращуром Зенона і Стефана, надаючи їх працям ваги, і підвищує значення історії України як історії давньої і могутньої культури, і говорить про необхідність збереження історії народу для збереження нації.

Окрім цього, оповідач наголошує, що після смерті Зенона його дочка ніколи не почує батькових розповідей про історію їхнього міста, а коли Зенон повертається живим [2, с. 36], він знову починає збирати свою історичну бібліотеку [2, с. 43]. Вже в Америці для родини Забобонів-Ворогів важливим стає вивчення історії Роздоріжжя і України Богданом, наймолодшим представником сім'ї. У той же час, Стефан у еміграції все більше думає про причини, що привели його в США, аналізує історичні факти, продовжує писати книгу «Історія Роздоріжжя», допомагає онукові вчити історію рідного краю, бо його рідний дідусь не дожив до цих часів. Стефан жаліє керівника підприємства, де працює, молодого поляка, що той не знає історію відносин України і Польщі («Солодке невідання»). В іронічній манері письменник описує спробу боротьби за свою честь і гідність, за відновлення історичної справедливості літніх українських емігрантів-революціонерів, родичів Забобонів, над якими сміється Стефан і Андрій, які байдужі Ластівці. У той же час, перед самою смертю Стефан як єдиний з живих представників першого покоління українських емігрантів з родини Забобонів у США намагається розповісти всім на Різдвяній

вечері всі ті історії роду і Роздоріжжя, які не встиг або не мав бажання («Сьогодні старий мав історії, які мусив оповісти. Хоч раз він не стримається» [2, с. 196]). Його майже ніхто не слухає, окрім онука, але він все одно говорить без упину і найбільше шкодує, що не закінчив свою книгу.

На даних прикладах ми бачимо ставлення самого письменника до важливості вивчення історії свого краю, його спроби примирити історії, розказані його батьками, і офіційні потрактування ролі України в історичних подіях Європи, спроби продемонструвати шлях осмислення і цінності збереження історії рідного краю в еміграції. Зенон є носієм національної (державної) ідентичності, творцем історії України, Стефан наче зі сторони спостерігає за історією і робить свої висновки з огляду на включеність України в світовий історичний процес, але наприкінці свого життя розуміє важливість національної історії для самоідентифікації людини у мультикультурному просторі. Тобто і голос Зенона, і голос Стефана стають наче двома голосами самого Аскольда Мельничука, який перебуває у стані «кризи ідентичності» і намагається віднайти свою етнічну ідентичність в діалозі з самим собою стосовно історії України.

Соціальна і політична включеність/виключеність братів до/з історичного контексту доповнюється Наталчиною і Стефановою культурною. Наталка репрезентує культурну окремішність. Вона – берегиня роду, хранителька мови, звичаїв та традицій і цурається всього нового і іноземного. Після ймовірної смерті чоловіка вона зі злості спалює всю його бібліотеку, звинувачуючи книги у смерті Зенона. Вона багато знає про етнокультурну свого краю, однак не вмє читати і вважає начитаність і ерудицію свого чоловіка стосовно історії смішною і дивакуватою, бо нащо воно роздоріжжанам. Репрезентативною тут стає і розмова Наталки з дочкою Ластівкою:

«Мамо, а ти колись чула таке кумедне ім'я – Йоган Гальсворті?

– Я не читаю книжок.

– Знаю, але ця тобі сподобалася б. Там про кохання в дуже далекій країні. В Англії.

– Я чула про Англію. Але ніколи там не бувала. Шекспер. То його батьківщина.

– А також Оскара Вільде.

– Це дикунський край, ясочко. Англосакси жорстокі люди. Я мало не поїхала туди вчитися гри на піаніно» [2, с. 51]).

Стефан же навпаки дуже інтегрований у європейський культурний простір завдяки своєму навчанню в Європі. Він, на відміну від брата, який

заради одруження пожертвував своїми європейськими кар'єрними перспективами, вважає брата дурнем і з головою поринає у міжвоєнне, богемне життя старої Європи, знайомиться з видатними художниками і поетами, товаришує з ними. Вже в США у еміграції він, на відміну від Наталки, яка геттоїзувалася і не змогла адаптуватись до життя в новому соціокультурному просторі, швидко інтегрується у спільноту Нью-Джерсі, завдяки своєму європейському досвіду швидко знаходить знайомих за інтересами.

Е. Д. Сміт [4], говорячи про атрибути етнічної ідентичності, велику роль відводить саме спільній історичній пам'яті, яка тим більш вкорінює людей в певну етнічну спільноту, чим жахливіші історичні події відбувались на території їх батьківщини. В цьому сенсі об'єднуючими стають дві світові війни і однакова «постраждалість» від них всіх українців, національно-визвольна боротьба українського народу, Голодомор як геноцидальна практика проти українців на фізичному рівні. Про всі ці події Аскольд Мельничук згадує у своєму романі «Що сказано».

Мовна ідентичність як складова етнічної і культурної ідентичності (за О. Ровенчаком [3]) також стає предметом особливої уваги письменника у творі. Роздуми Зенона про необхідність боротьби за чистоту мови для збереження нації, ставлення до своєї дружини, яка гарно співала українських пісень, як до національного скарбу («Мова житиме, казав він Наталці, дякуючи таким, як вона» [2, с. 28]); його активний супротив заборони української мови росіянами (видав статтю про скіфське гончарство і його вплив на галицьке мистецтво), за що був арештованим; спілкування українською мовою на зібраннях Колосмертного товариства, яку не розуміли присутні в кав'ярні німці та угорці, що свідчило про спільність обраних, спостереження Стефана за тим, що в Америці нікого не хвилює, якою мовою ти спілкуєшся, на відміну від його батьківщини, його розмова з американкою про життєві функції мови – все це актуалізує мовне

питання і значення боротьби української інтелігенції за збереження мови.

Е. Д. Сміт вважає, що геноцид і геноцидальні дії етнічного характеру, які покликані знищити якусь націю, сьогодні мають зворотні наслідки, навпаки, даючи життя і відроджуючи народи. Свідченням цього є слова Стефана Забобона, сказані одній знайомій американці вже в еміграції, коли питання самоідентифікації, вибору власної ідентичності для героїв стають надзвичайно важливими. Він говорить: «Я думаю, єдина відмінність між нами й об'єктивним світом є та, що ми маємо слова, аби дати інше життя речам, до яких належимо самі. Птахи, риби не потребують слів, аби стати собою. Ми – потребуємо. Нас творить мова, яку ми чуємо. <...>. Там, відкіля я приїхав, земля так довго силилася заговорити, що, боюся, коли вона нарешті зважиться, то заверещить» [2, с. 154]. Тут ми між рядків читаємо чаяння і сподівання самого Аскольда Мельничука, який все життя у еміграції займався підтримкою української мови в США і чудово розумів значення мови для становлення нації, для усвідомлення і набуття українцями своєї національної ідентичності, на те, що українська мова колись заговорить на повні груди і розповість про українську історію, про український народ.

Висновки. Отже, у своєму романі «Що сказано» Аскольд Мельничук намагається пережити власну «кризу ідентичності», віднаходячи своє коріння, а отже усвідомлюючи і приймаючи через різноголосся образів свого роману українську етнічну ідентичність, що полягає у культивуванні спільної історичної пам'яті, спробі вписати історію України у світовий контекст, усвідомити і прийняти її помилки. Як американський українець він наголошує на важливості збереження історії, культури, звичаїв, традицій та мови для зміцнення етнічної ідентичності та її інкорпорації в нащадків. Це робить роман актуальним не лише для осмислення наших помилок після набуття незалежності, а й для мільйонів українців, змушених сьогодні тікати за кордон, рятуючись від російської агресії.

Список літератури:

1. «Аскольд Мельничук: Я був шалено здивований, як українська література постала за 10 років»: Інтерв'ю з М. Княжицьким. «Радіо «Свобода»». 23 липня 2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://espreso.tv/article/2017/07/23/askold_melnichuk
2. Мельничук А. Що сказано / Переклад Олени Фешовець. К.: Комора, 2017. 204 с.
3. Ровенчак О. Проблеми трансформації ідентичностей у контексті міжнародної міграції. *Studia methodologica*. 2009. Вип. 26. С. 31–45.
4. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е. Д. Сміт; пер. з англ. П. Таращука. К.: Основи, 1994. 224 с.
5. Ткачук Ю. Конструювання української ідентичності на історичному та міфологічному рівнях роману А. Мельничука «Що сказано». *Американська література на рубежі 20-21 століть*. Київ, 2004. С. 467–470.

6. Poliukhovych O., Fielding H. From Old World Syndrome to History: Understanding the Past in Askold Melnychuk's *Ambassador of the Dead*. *Kyiv-Mohyla Humanities Journal*. National University of Kyiv-Mohyla Academy. 2019. P. 91–113.

7. Thompson P. *Between Identities. Migration and Identity / Ed. by R. Benmayor and A. Skotnes*. New York : Oxford University Press, 1994. P. 183–199.

Bessarab O. V., Semenets O. S. HISTORY, CULTURE AND LANGUAGE IN A. MELNYCHUK'S NOVEL "WHAT IS TOLD": THE PATH TO THE ROOTS

The article is devoted to the analysis of the novel "What Is Told" (1994) by the famous American writer of Ukrainian origin Askold Melnychuk (born in 1954). The literary attention to the author and his work is provoked by the relevance of the novel's anti-colonial and postcolonial issues for the Ukrainian reader, the need for a comprehensive analysis of the writer's work and its introduction into the contemporary context of Ukrainian literature. Drawing on the works of domestic and foreign researchers of A. Melnychuk's work, the problems of national and ethnic identity, multiculturalism, the authors of the article analyse the specifics of understanding ethnic identity through history, culture and language by a writer who was born into a family of Ukrainian immigrants. A. Melnychuk's 'identity crisis' is revealed and resolved in the novel through the images of the main characters, namely Zenon, Stefan and Natalka Zabobon, their ancestors, descendants of Tura, and their attitude to history, culture and language. The siblings Zenon and Stefan demonstrate different attitudes to the historical events in Ukraine. Zenon is a carrier and keeper of historical memory, deeply immersed in the socio-political and historical processes of his homeland. He embodies the desire of Ukrainians to be masters of their land. Stefan is a link between Ukraine and the world, he looks at the history of his native land through the prism of world history, for which Ukraine is simply a crossroads. Similarly, the pair of characters Natalka and Stefan (in emigration to the United States) is an attempt to look at the cultural component of identity from different perspectives, to consider different aspects and problems of multiculturalism, and the consequences of ghettoisation. Summarising the study, the authors of the article conclude that A. Melnychuk's novel "What Is Told" is an attempt to overcome his own identity crisis by examining various components of identity and their manifestations in individual characters. The attitude to the common historical memory, culture, language and the willingness/unwillingness to integrate into the other continuum makes only the grandson of Zabobon, Bohdan, who is already a carrier of a hybrid identity, truly happy.

Key words: A. Melnychuk, "What Is Told", historical memory, Ukrainian culture, language, ethnic identity, multiculturalism.